

Міжнародне приватне право

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ І СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

План

1. Поняття міжнародного приватного права.
2. Предмет міжнародного приватного права.
3. Методи правового регулювання в міжнародному приватному праві.
4. Юридична природа норм міжнародного приватного права і його місце в національній системі права.
5. Співвідношення міжнародного приватного права з цивільним правом України і міжнародним публічним правом.
6. Система міжнародного приватного права.
7. Розвиток науки міжнародного приватного права.
8. Роль і завдання, тенденції розвитку.
9. Особливості міжнародного приватного права в зарубіжних країнах.

Нормативні акти:

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Література:

Ануфриева Л.П. Соотношение международного публичного и международного частного права // Журнал российского права. – 2001. – №5. – С. 114-124.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С. 11-48.

Гаврилов В.В. Международное частное право. Общая часть. Учебное пособие. – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 1997. – С. 5-19.

Ермолаев В.Г., Сиваков О.В. Международное частное право. Курс лекций. – М.: Былина, 1998. – С. 5-18.

Ерпылёва Н.Ю. Международное частное право. – М., 1999.

Звекон В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С. 1-39.

Иссад М. Международное частное право / Пер. с фр. – М., 1989. – С. 6-47.

Кабатова Е.В. К вопросу о современных проблемах международного частного права // Государство и право. – 2000. - №8. – С. 54-60.

Лебедев С.Н. О природе международного частного права // Советский ежегодник международного права. – 1979. – М., 1980. – С. 61-80.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Общая часть. – М., 1973. – С. 11-60.

Международное частное право: Современные проблемы. / Отв. Ред. М.М. Богуславский. – М.: Наука, 1994. – С.3-31; С.77-489.

Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 5-18.

Мюллерсон Р.А. О соотношении международного публичного, международного частного и национального права // Советское государство и право. – 1982. - №2. – С.80-90.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1999. – С. 5-17.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К., Юрінком Інтер, 2000. – С. 6-12.

Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 7-36.

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

План

1. Види джерел міжнародного приватного права (загальна характеристика).
2. Внутрідержавне (національне) законодавство як джерело міжнародного приватного права.
3. Міжнародний договір в системі джерел міжнародного приватного права.
4. Міжнародний звичай.
5. Судова та арбітражна практика.
6. Роль міжнародних органів в процесі створення норм міжнародного приватного права. Уніфікація міжнародного приватного права.
7. Проблема кодифікації міжнародного приватного права.

Нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991, № 1798-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р., № 55-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1990. – № 31. – Ст. 429.

Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08 липня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 16. – Ст. 146.

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991, № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 47. – Ст. 646.

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 р., № 4002-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1994. – № 25. – Ст. 198.

Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р., № 1906-ІV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. № 50. – Ст. 540.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 46. – Ст. 617.

Закон України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 17. – Ст. 118.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996, № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 19. – Ст. 80.

Інкотермс. Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2010 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua-tenders.com/legislation/inkoterms/>

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971, № 322-VIII // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Конвенція про статус біженців 1951 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ, Коментар від 28.07.1951 (Про приєднання до Конвенції див. Закон N 2942-III (2942-14) від 10.01.2002 р.) // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_011

Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року, № 127/94 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/127/94>

Протокол щодо статусу біженців // ООН; Протокол, Міжнародний документ від 16.12.1966 (Про приєднання до Протоколу див. Закон N 2942-III (2942-14) від 10.01.2002 р.) // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_363

Сімейний кодекс України від 10.01.2002, № 2947-III // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Статут Гаазької конференції з міжнародного приватного права від 31.10.1951 р. (Набув чинності 15.07.1955 р.) // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_401

Статут Міжнародного інституту уніфікації приватного права від 15.03.1940 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_420

Цивільний кодекс України від 16.01.2003, № 435-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004, № 1618-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Література:

Ануфриева Л.П. Об источниках международного частного права (некоторые вопросы теории) // Московский журнал международного права. – 1994. – № 4.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.49-81.

Довгерт А. Кодифікація норм міжнародного приватного права // Українське право. – 1997. - №3. – С.111-112.

Жильцов А.Н., Муранов А.И. Национальные кодификации в современном международном частном праве. Тенденции и противоречия в его развитии на пороге третьего тысячелетия // Международное частное право: Иностранное законодательство. – М., 2001. – С.28-46.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С.40-103.

Кисіль В. Новітні тенденції кодифікації міжнародного приватного права у Великобританії // Право України. – 2001. - №7. – С.109-113.

Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації. – К.: Україна, 2000.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Общая часть. – М., 1973. – С.61-124.

Международное частное право. Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С.68-97, 175-190.

Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 19-34.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – С. 18-32.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.6-12.

Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 37-58.

ТЕМА 3. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

План

1. Поняття і підстави колізій законів у міжнародному приватному праві.
2. Колізійна норма в міжнародному приватному праві та її елементи.
3. Види колізійних норм.
4. Формули прикріплення.
5. Сутність проблеми кваліфікації та основні способи її вирішення.
6. Зворотне відсилання та відсилання до закону третьої держави.
7. Застереження про публічний порядок.
8. Обхід закону в міжнародному приватному праві.

9. Взаємність і реторсії в міжнародному приватному праві.
10. Встановлення змісту іноземного права.

Нормативні акти:

Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Література:

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.82-117.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С.104-162.

Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики. – К.: Генеза, 1996.

Коллизионное право: Учебное и научно-практическое пособие / Ю.А. Тихомиров. – М., 2000.

Лунц Л.А. К вопросу о «квалификации» в международном частном праве // Советский ежегодник международного права. – 1979. – М.: Наука, 1980.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Общая часть. – М., 1973. – С.171-358.

Лунц Л.А. Проблема квалификации в международном частном праве // Советское государство и право. – 1947. – № 9.

Мюллерсон Р.А. Коллизионные и отсылочные нормы в регулировании международных отношений // Вестник Московского университета. – 1983. – №6. – С.45-54.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1998. – С.33-71.

Садиков О.Н. Императивные нормы в международном частном праве // Московский журнал международного права. – 1992. – №2. – С.71-84.

Садиков О.Н. Коллизионные нормы в современном международном частном праве // Советский ежегодник международного права. – 1982. – М.: Наука, 1983. – С.205-220.

Тихомиров Ю.А. Коллизии юридических норм // Законодательство и экономика. – 1992. - №24.

Тихомиров Ю.А. Коллизионное право. – М., 2000. – С.309-336.

Тихомиров Ю.А. Согласованность и коллизии норм // Московский журнал международного права. – 1996. - №2.

Тихомиров Ю.А. Юридическая коллизия. – М.: Манускрипт, 1994.

Трутеня В.В. Встановлення іноземного права в міжнародному приватному праві. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 1996.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.6-12.

Хачатурян А.Г. Унифікація колізіонних норм в міжнародному частному праві. – К.: Наукова думка, 1993.

Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 74-143.

Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 39-63.

ТЕМА 4. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

План

1. Правовий статус фізичних осіб у міжнародному приватному праві:
  - а) право та дієздатність фізичних осіб; визнання безвісно відсутнім та оголошення померлим у міжнародному приватному праві;
  - б) критерій визначення особистого статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві (громадянство, доміцилій);
  - в) основні принципи правового положення іноземців (національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний режим, преференційний режим);
  - г) законодавство України про поняття “іноземець” та зміну правового статусу іноземців;
  - д) правовий статус іноземців в Україні;
  - е) основні питання правового статусу громадян України за кордоном;
  - є) особливості правового статусу біпатридів і апатридів.
2. Правове положення юридичних осіб у міжнародному приватному праві:
  - а) поняття юридичної особи;
  - б) особистий статут і «національність» юридичної особи;
  - в) загальна характеристика правового статусу іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні;
  - г) правовий статус суб'єктів господарювання України за кордоном;
  - д) транснаціональні корпорації та міжнародні юридичні особи;
  - е) організаційно-правові форми спільної господарської діяльності в практиці міжнародного приватного права.
3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права:
  - а) держава як суб'єкт майнових відносин;
  - б) імунітет держави та його види;
4. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного приватного права.

Нормативні акти:

Європейська конвенція про імунітет держав // Рада Європи; Конвенція, Протокол, Міжнародний документ від 16.05.1972, № ETS № 74.

Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

Закон України «Про громадянство України» від від 18.01.2001, № 2235-III Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 13. – Ст. 65.

Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08 липня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 16. – Ст. 146.

Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991, № 1576-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 49. – Ст. 682.

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996, № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 19. – Ст. 80.

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997, № 671/97-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – № 13. – Ст. 52.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод // Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Конвенція про транснаціональні корпорації // СНД; Конвенція, Міжнародний документ від 06.03.1998 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_193

Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року, № 127/94 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/127/94>

Положення про дипломатичне представництво України за кордоном, затверджене Розпорядженням Президента України від 22.10.1992 № 166/92-рп. // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/166/92-%D1%80%D0%BF>

Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні, затверджене Указом Президента України від 10.06.1993 № 198/93 // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/198/93>

Положення про порядок розміщення дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних та іноземних організацій в Україні, затверджене Постановою Кабінету

Міністрів України від 27 лютого 1995р. // Державний вісник України. – 1995. – № 3-4. – С.367-368.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про навчання іноземних громадян в Україні» від 26 лютого 1993 р. // ЗП. – 1993. – № 6. – Ст. 109.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які постійно проживають або тимчасово перебувають на території України, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту» від 19 березня 2014 р. № 121 // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/121-2014-%D0%BF>

Указ Президента України «Про деякі питання представництва економічних інтересів України за кордоном» від 08.04.2010 р. № 522/2010 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/522/2010>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України» від 15 лютого 2012 р. № 150 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF>

Література:

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 118-178.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 1993. – С.75-91.

Зарубей В. Правове регулювання перебування іноземців та біженців в Україні // Право України. – 1999. - №8. – С.52-53.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С.163-237.

Ковалишин І. Правовий статус біженців в Україні як вид правового статусу іноземців // Право України. – 2001. - №2. – С.38-42.

Королёв А.Е. Национальность юридических лиц. Современный аспект // Юрист. – 2001. - №7. – С.22-25.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Особенная часть. – М.: Юрид. лит., 1975. – С.12-91.

Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 63-145.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – С.72-93.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.6-12.

Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 157-190.

ТЕМА 5. РЕЧОВІ ПРАВА

План

1. Поняття і види речових прав.
2. Об'єкти речових прав у міжнародному приватному праві.
3. Цінні папери і оборотні документи.
4. Відносини власності у міжнародному приватному праві:
  - а) загальні питання права власності у відносинах з «іноземним елементом» за законодавством України;
  - б) застосування законів про націоналізацію;
  - в) колізійні питання права власності за законодавством України та у міжнародному приватному праві;
  - г) правове положення власності української держави і українських юридичних осіб за кордоном.
5. Правове регулювання іноземних інвестицій.
6. Міжнародний захист іноземних інвестицій.
7. Поняття та ознаки міжнародного банкрутства.

Нормативні акти:

Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.05.1965 (Конвенцію ратифіковано Законом № 1547-III (1547-14) від 16.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 21. – Ст. 161. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_060

Сеульська конвенція 1985 р. про заснування Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій // МБПР; Конвенція, Міжнародний документ від 11.10.1985 р. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_268

Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 08.04.1983 р. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_072

Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 23.08.1978 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_185

Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах // СНД; Конвенція, Міжнародний документ від 07.10.2002 р. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_619

Угода про взаємне визнання прав та регулювання відносин власності // СНД; Угода, Міжнародний документ від 09.10.1992 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_002

Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи // СОТ; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_009

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» // Верховна Рада України; Закон від 23.02.2006 р. № 3480-IV; Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2006. – № 31. – Ст. 268.

Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» // Верховна Рада України; Закон від 10.09.1991 № 1540а-ХІІ; Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 46. – Ст. 616.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991, № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 47. – Ст. 646.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996, № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 19. – Ст. 80.

Земельний кодекс України // Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 25.10.2001 р. № 2768-ІІІ; Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-ІV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Постанова Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17 червня 1992 р. // Верховна Рада України; Постанова від 17.06.1992 № 2471-ХІІ; Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 35. – Ст. 517.

Закон України «Про оренду землі» від 6 жовтня 1998 р. // Верховна Рада України; Закон від 06.10.1998 № 161-ХІV; Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – № 46-47. – Ст. 280.

Література:

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.179-218.

Гончаренко М. Речові права на нерухомість в зарубіжних правових системах // Українське право. – 1998. - №1 (9). – С.140-145.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Междунар. отношения, 1993. – С.194-241.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М., 1999. – С.238-271.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Особенная часть. – М., 1975. – С.99-127.

Международное частное право: Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С.271-297.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1998. – С.94-99.

Правові основи підприємницької діяльності / Під ред. В.І.Шакуна, П.В.Мельника, В.М.Поповича. – К.: Правові джерела, 1997. – С.34-52, 481-525.

ТЕМА 6. ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Поняття і особливості зовнішньоекономічної угоди.
2. Форма зовнішньоекономічних угод.
3. Умови та облік (реєстрація) зовнішньоекономічних угод.
4. Колізійно-правові питання зовнішньоекономічних угод.
5. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів:
  - а) поняття договору купівлі-продажу та його особливості в міжнародній торгівлі;
  - б) порядок укладення договору міжнародної купівлі-продажу товарів;
  - в) істотні умови договору;
  - г) обов'язки продавця;
  - д) обов'язки покупця;
  - е) відповідальність за порушення договірних зобов'язань;
  - є) Віденська конвенція ООН 1980 року про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: основні положення;
  - ж) Міжнародні торговельні звичаї ІНКОТЕРМС: загальна характеристика. Основні типи договорів міжнародної купівлі-продажу товарів;
  - з) Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. Теорія "*lex mercatoria*".
6. Міжнародні зустрічні операції:
  - а) товарообмінні й компенсаційні на без валютній основі;
  - б) компенсаційні на комерційній угоди;
  - в) компенсаційні на основі угод про виробниче співробітництво.
7. Договір про виключний продаж товарів.
8. Договір про франшизу.
9. Договір про факторинг.
10. Договори доручення
11. Договір комісії в міжнародному приватному праві.
12. Агентський договір.
13. Договір майнового найму.
14. Договір про лізинг.
15. Договір підряду в міжнародному приватному праві.
16. Договір про кооперацію.
17. Договір про консорціум.
18. Договір зберігання в міжнародному приватному праві.
19. Договір страхування в міжнародному приватному праві.

Нормативні акти:

Конвенція про право, застосовне до міжнародної купівлі-продажу товарів 1955 року // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 15.06.1955; Гаага, 15 лютого 1955 года // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_915

Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 11 квітня 1980 року // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 11.04.1980. (Набуття чинності для України: 1 лютого 1991 р.) // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_003

Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 року) // Міжнародна Торговельна Палата від 01.01.2000, Видання МТП № 560 // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377.

Закон України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23 грудня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст. 44.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003, № 435-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 6 вересня 2001 року «Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)» // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>

Література:

Акимова И.Р. Практические вопросы составления внешнеторгового договора // Государство и право. – 2000. - №12. – С.39-46.

Богун В. Правові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні // Право України. – 1998. - №4. – С.62-66.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.219-256.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Междунар. отношения, 1993. – С.313-409.

Гражданское и торговое право капиталистических стран / Под ред. В.П.Мозолина и М.И.Кулагина. – М., 1980. – С.211-256; 278-289.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М., 1999. – С.272-307.

Косак В.М. Застосування Віденської конвенції про міжнародний договір купівлі-продажу в національному законодавстві України // Український часопис міжнародного права. – 1994. – №1. – С.131-139.

Мережко А.А. Lexmercatoria: теория и принципы транснационального торгового права. – К.: Таксон, 1999.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1998. – С.110-115.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.160-190.

ТЕМА 7. ТРАНСПОРТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Поняття та особливості правового регулювання міжнародних перевезень.
2. Міжнародні морські перевезення:
  - а) поняття і предмет міжнародного приватного морського права, його джерела;
  - б) правове регулювання міжнародних морських перевезень вантажів;
  - в) правове регулювання міжнародних морських перевезень пасажирів і багажу.
3. Міжнародні залізничні перевезення:
  - а) міжнародні угоди в сфері міжнародних залізничних перевезень;
  - б) порядок і форма укладення договору міжнародного залізничного перевезення;
  - в) відповідальність перевізника;
  - г) подання претензій і позовна давність.
4. Міжнародні автомобільні перевезення:
  - а) міжнародні угоди в сфері міжнародних автомобільних перевезень;
  - б) порядок і форма укладення договору міжнародного перевезення вантажів автомобільним транспортом;
  - в) відповідальність перевізника;
  - г) відповідальність відправника;
  - д) відповідальність одержувача;
  - е) подання претензій і позовна давність.
5. Міжнародні повітряні перевезення:
  - а) міжнародні угоди в сфері міжнародних повітряних перевезень;
  - б) порядок оформлення міжнародного повітряного перевезення;
  - в) відповідальність відправника;
  - г) відповідальність перевізника;
  - д) порядок подання претензій і позовна давність.
6. Міжнародні комбіновані перевезення вантажів.

Нормативні акти:

Афінська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Закони України. Том 14. Міжнародні договори України. – К., 1998. – С.295-303; Міжнародна морська організація; Конвенція, Міжнародний документ від 13.12.1974 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_094

Закон України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338.

Закон України «Про залізничний транспорт» від 4 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 183.

Закон України «Про транзит вантажів» від 20 жовтня 1999 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 51. – Ст. 446.

Інкотермс 2010 // Міжнародна торговельна палата; Правила, Міжнародний документ від 01.01.2011 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_014

ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної Торгової Палати (редакція 2000 року) // Урядовий кур'єр. – 2002. – 3 квітня; – 2002. – 10 квітня.

Кодекс торговельного мореплавства України (прийнятий 9 грудня 1994р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47-52. – Ст. 349.

Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (Варшавська конвенція 1929 року) (Набрання чинності для України міжнародного договору відбудеться 06.05.2009 р.) // ІКАО; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1999 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_181

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про морське перевезення вантажів 1978 року (Гамбурзькі правила) // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С.339-353; ООН; Конвенція, Домовленість, Резолюція, ... від 31.03.1978 р. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_391

Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) (Женевська конвенція 1956 року) // Юридичний вісник України. – 1999. – № 30. – С. 3-13. ООН; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 19.05.1956 р. // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_234

Конвенція про Кодекс поведінки лінійних конференцій 1974 р. // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С.314-339; ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 01.07.1974 р. // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_020

Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент (Брюсельська конвенція 1924 року) // Міжнародна морська організація; Конвенція, Протокол, Міжнародний документ від 25.08.1924 р. // Юридичний вісник України. – 1999. – № 30. – С.19-24.

Повітряний кодекс України (прийнятий // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

Протокол до Афінської конвенції 1974 року про перевезення морем пасажирів та їх багажу // Міжнародна морська організація; Протокол, Міжнародний документ від 19.11.1976 р. // http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_095

Угода про загальні умови виконання міжнародних пасажирських перевезень автобусами 1970 р. // РЕВ; Угода, Міжнародний документ від 05.12.1970 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/986_002

Угода про міжнародне пряме змішане залізнично-водне вантажне сполучення 1959 р. // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С.301-302.

Література:

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.257-268.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М., 1999. – С.308-328.

Иванов Г.Г., Маковский А.Л. Международное частное морское право. – Л.: Судостроение, 1984.

Лукшин І. Міжнародна морська організація та її роль в розвитку міжнародного морського права (до 50-річчя створення і 40-річчя діяльності) // Право України. – 1999. - №12. – С.122-123.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Особенная часть. – М.: Юрид. лит., 1975. – С.237-327.

Лунц Л.А., Марышева Н.И., Садиков О.Н. Международное частное право. – М., 1984. – С.179-198.

Международное частное право: Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С.402-432.

Онищук М. Імплементация норм міжнародного права в законодавство України про транспорт // Право України. – 2000. - №6. – С.79-84.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1998. – С.116-130.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.256-316.

ТЕМА 8. ФІНАНСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Правова природа міжнародних розрахунків і кредитних відносин.
2. Форми міжнародних фінансових розрахунків:
  - а) інкасо як форма міжнародних фінансових розрахунків;
  - б) акредитивна форма розрахунків;
  - в) вексель і чек як розрахункові документи в міжнародних фінансових зобов'язаннях.
3. Банківські угоди. Договір банківського рахунку.
4. Форми страхування валютних ризиків у зовнішньоекономічних контрактах.
5. Внутрішньодержавне законодавство про валютне регулювання і його роль в міжнародних фінансових зобов'язаннях.

Нормативні акти:

Міжнародні правила по інкасо (редакція 1995 року) // Міжнародна торговельна палата; Правила, Міжнародний документ від 01.01.1996 р. № 522 // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_009

Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів (№ 500) // Міжнародна торговельна палата; Правила, Міжнародний документ від 01.01.1994 р. № 500 // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_003

Конвенція ООН про міжнародні переказні векселі і міжнародні прості векселі // Международное частное право в документах. Т.1. Финансы. Валюта. Налоги / Сост. К.А.Бекашев, А.Г.Ходаков. – М.: Юристь, 1996. – С.66-101; ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 09.12.1988 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_252

Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг 1988 року // УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. // http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_263

Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.

Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агенства по гарантіях інвестицій» від 3 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 33. – Ст. 474.

Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23 вересня 1994 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1994. – № 40. – Ст. 364.

Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.

Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19 лютого 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – Ст. 184.

Література:

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 2000. – С.357-420.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристь, 2001. – С. 269-275.

Волков Л.Б. Документарное инкассо и аккредитивы в расчётах с развивающимися и развитыми капиталистическими странами // Валютные отношения во внешней торговле СССР / Под ред. А.Б.Альтшулера. – М., 1968. – С.185-248.

Герчикова И.Н. Международное коммерческое дело: Учебник для вузов. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1996.

Гражданское и торговое право капиталистических государств. – 3-е изд. / Под ред. Е.А.Васильева. – М., 1993. – С.410-426.

Ерпылёва Н. Вексель и чек в международном частном праве // Законодательство и экономика. – 1992. - №19.

Ерпылёва Н. Финансовые обязательства в международных коммерческих контрактах (научно-практические аспекты правового регулирования) // Законодательство и экономика. – 1997. - №15/16.

Ерпылёва Н.Ю. Международное банковское право. Учебное пособие. – М.: Форум-Инфра-М, 1998.

Звекон В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С. 329-357.

Кремер Ю. Особенности англо-американского законодательства о векселях // Государство и право. – 1997. - №3.

Лазарева Т. Валютное регулирование экспортно-импортных операций // Право и экономика. – 1997. - №9. – С.15-16.

Лазарева Т. Международно-правовое регулирование форм расчётов по внешнеэкономическим контрактам // Закон. – 1995. - №12.

Лунц Л.А. Денежное обязательство в гражданском коллизионном праве капиталистических стран. – М., 1948.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Особенная часть. – М.: Юрид. лит., 1975. – С.328-355.

Международное торговое право: расчёты по контрактам / Сост. и вступ. Статья Т.П. Лазаревой. – М., 1996.

Международное частное право в документах. Т.1. Финансы. Валюта. Налоги. / Сост. К.А.Бякишев, А.Г.Ходаков. – М.: Юристъ, 1996.

Скаридов А.С. Международное частное право: Учеб. пособие. – СПб., 1998. – С.343-400.

Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 345-368.

ТЕМА 9. ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Поняття і основні особливості інтелектуальної власності як об'єкта міжнародно-правового захисту.
2. Авторське право:
  - а) поняття та міжнародні угоди в сфері авторського права;
  - б) об'єкти авторського права;
  - в) суб'єкти авторського права;
  - г) суб'єктивні авторські права;
  - д) захист авторських прав.
3. Міжнародно-правова охорона суміжних прав:
  - а) поняття “суміжні права”;
  - б) міжнародні документи в сфері охорони суміжних прав;
  - в) основні принципи та умови надання міжнародного захисту суміжних прав.
4. Право промислової власності:
  - а) поняття та міжнародні угоди в сфері міжнародної охорони промислової власності;
  - б) охорона винаходів;

- в) охорона “ноу-хау”;
  - г) охорона промислових зразків;
  - д) ліцензійний договір на використання об’єкта промислової власності;
  - е) охорона товарних знаків і знаків обслуговування;
  - є) охорона позначень походження товарів;
  - ж) захист проти недобросовісної конкуренції.
5. Інституційний механізм охорони інтелектуальної власності.

Нормативні акти:

Паризька конвенція по охороні промислової власності від 20 березня 1883 р. // Интеллектуальная собственность (в 2 книгах). Кн. 2. Промышленная собственность / Сост. и коммент. В.Ф. Чигир. – Мн.: Амалфея, 1997. – С. 7-50.

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків 1891 р. // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С.478-489.

Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С. 532-538.

Всесвітня конвенція про авторське право (переглянута) // ЮНЕСКО; Конвенція, Декларація, Резолюція [...] від 24.07.1971 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/952_006

Конвенція про створення Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 р. // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С. 489-499.

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький Акт від 24 липня 1971 року, змінений 2 жовтня 1979 року) // Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С.542-567.

Конвенція про видачу європейських патентів від 5 жовтня 1973 р. // Матеріали Міжнародного симпозіуму: Правовий прогрес через порівняльне право: проблеми розбудови комерційного законодавства України на тлі досвіду Сполучених Штатів Америки. Кн. 3. – К., 1993. – С. 45-106.

Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // Юридичний вісник України. – 1999. – № 5. – С.14-22.

Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.

Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.

Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.

Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 12. – Ст. 64.

Література:

Авторское право. Нормативные акты. Национальное законодательство и международные конвенции / Сост. И. Силонов. – М.: Элит-Клуб, 1998. – 429 с.

Авторское право Украины. Сборник нормативно-правовых актов / Под ред. В.В. Ситцевого. – К., Издательство Агентства по защите прав авторов. Ресинкорпоралис, 1996. – 164 с.

Андрощук Г.А., Голяк Н.М., Ковалёв А.А., Крайчинская Г.Ф. Промышленная собственность: охрана и защита прав владельцев. – К., 1991. – 267 с.

Андрощук Г.О., Ряботягова Л.І. Патентне право : правова охорона винаходів : Навч. посібник. – К.: МАУП, 1999. – 672 с.

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 2000. – С.421-518.

Бачун О. Захист об'єктів інтелектуальної власності в господарських судах України // Право України. – 2002. – № 7. – С. 44-47.

Бершадський О. Поняття системи міжнародної охорони авторських прав // Право України. – 2001. – №11. – С.65-68.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристь, 2001. – С. 286-324.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 1993. – С.471-514.

Денисова Р. Інтернет і авторське право: актуальні проблеми правового регулювання // Вісник Академії правових наук України. – Харків, 2002. - №2(29). – С.94-101.

Дозорцев В.А. Международная охрана авторских и патентных прав // Дело и право. – 1994. – № 9, 10.

Дроб'язко Р. Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право та про виконання і фонограми // Право України. – 1998. – № 12. – С. 78-80.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С. 376-392.

Интеллектуальная собственность (в 2-х томах). Т.1. Авторское право и смежные права / Сост. и коммент. И.В. Попова / Под ред. Чешира В.Ф. – Мн.: Амалфея, 1997.

Интеллектуальная собственность: современные правовые проблемы. Проблемно-тематический сборник. – М., 1998.

Юлкін Я. Юридичні підстави виникнення права на знак: колізії між

українським і міжнародним законодавством // Право України. – 2002. – № 5. – С. 76-78.

Международное частное право: Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С. 298-334.

Мельник О. Управління майновими правами суб'єктів авторських і суміжних прав: проблемні питання // Право України. – 2002. – № 6. – С. 90-93.

Підопригора О.А., Підопригора О.О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів. – К.: Юрінком Інтер, 1998.

Федосеева Г.Ю. Международное частное право: Учебник. – М.: Остожье, 1999. – С. 245-264.

Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – С. 209-256.

ТЕМА 10. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ІЗ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Поняття зобов'язання із заподіяння шкоди.
2. Умови настання деліктного зобов'язання в національних правових системах.
3. Колізійні питання деліктних зобов'язань з “іноземним елементом” у національному праві.
4. Міжнародні угоди в сфері деліктних відносин.
5. Регулювання деліктних зобов'язань з “іноземним елементом” у законодавстві України.

Нормативні акти:

Конвенція про правову допомогу і правовідносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах з участю держав СНД // СНД; Конвенція, Міжнародний документ від 07.10.2002; Зібрання чинних міжнародних договорів України - 2006 р., № 5, (№№ Книга 1), стор. 564, стаття 1156.

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №9. – Ст.66.

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №29. – Ст.377.

Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №49. – Ст.668.

Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №50. – Ст.678.

Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 8 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №12. – Ст.81.

Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №47-52. – Ст.349.

Література:

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 2000. – С.332-356.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.276-285.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 1993. – С.427-439.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С.358-375.

Кабатова Е.В. Деликты в международном частном праве // Государство и право. – 1992. – №9. – С.100-107.

Лунц Л.А. Курс международного частного права. Особенная часть. – М.: Юрид. лит., 1975. – С.356-379.

Лунц Л.А., Марышева Н.И., Садиков О.Н. Международное частное право. – М., 1984. – С.213-222.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – С.131-136.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.317-349.

Федосеева Г.Ю. Международное частное право : Учебник. – М.: Остожье, 1999. – С.189-200.

ТЕМА 11. СПАДКОВІ ВІДНОСИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ (2 години)

План

1. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві: загальна характеристика.
2. Міжнародні угоди і законодавство України та зарубіжних країн з питань спадкування.
3. Спадкування за заповітом.
4. Спадкування за законом.
5. Перехід спадкового майна і відповідальність за боргами спадкодавця.

Нормативні акти:

Гаазька конвенція 1961 року про колізію законів стосовно форми заповідальних розпоряджень //ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 05.10.1961

Європейська конвенція 1972 року про встановлення правил реєстрації заповітів // Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 16.05.1972, № ETSN77 (Базель, 16 травня 1972 року)

Вашингтонська конвенція 1973 року, що передбачає єдиний закон про форму міжнародного заповіту // ООН; Конвенція, Міжнародний документ, Форма типового документа, ... від 26.10.1973(Вашингтон, 26 жовтня 1973 року)

Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах // СНД, Білорусь, Вірменія; Конвенція, Міжнародний документ від 22.01.1993

Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах // СНД; Конвенція, Міжнародний документ від 07.10.2002(Кишинів, 7 жовтня 2002 року)

Закон України «Про міжнародне приватне право» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 32, ст.422; Верховна Рада України; Закон від 23.06.2005 № 2709-IV.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 23, ст.161.

Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356; Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV.

Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року // Президент України; Указ, Статут від 02.04.1994 № 127/94.

Література:

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 2000. – С.519-543.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.358-371.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 1993. – С.532-546.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М.: НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – С.393-395.

Международное частное право: Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С.487-513.

Основные институты гражданского права зарубежных стран. Сравнительно-правовое исследование. – М.: НОРМА, 1999. – С.485-570.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков : РА, 1998. – С.151-160.

Федосеева Г.Ю. Международное частное право : Учебник. – М.: Остожье, 1999. – С.231-244.

ТЕМА 12. ШЛЮБНО-СІМЕЙНІ ВІДНОСИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ (2 години)

План

1. Поняття сімейного права та міжнародні угоди у сфері регулювання шлюбно-сімейних відносин.
2. Шлюб: поняття, порядок і умови укладення.
3. Правовідносини між подружжям.
4. Правовідносини між батьками і дітьми. Питання аліментних зобов'язань.
5. Припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.
6. Усиновлення. Міжнародні договори та законодавство України про усиновлення.
7. Опіка і піклування.
8. Колізійне законодавство України стосовно регулювання шлюбно-сімейних відносин.

Нормативні акти:

Конвенція про стягнення аліментів за кордоном 1956 р. // Нью-Йорк 20 червня 1956 року; ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20.06.1956 (Про приєднання до Конвенції з заявою див. Закон № 15-V (15-16) від 20.07.2006 // ВВР. – 2006. – № 39. – Ст. 325) // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_425

Конвенція про громадянство одруженої жінки від 20 лютого 1957 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20.02.1957; ССРСР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. – М.: Междунар. отношения, 1989. – С. 233-237.

Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбів від 7 листопада 1962 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 10.12.1962; Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С. 667-669.

Конвенція про юрисдикцію, застосовне право і визнання рішень про усиновлення 1965 р. // Там же. – С. 669-674.

Конвенція про визнання розлучень і рішень про роздільне проживання подружжя 1970 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 01.06.1970; Там же. – С. 674-680.

Конвенція про право, застосовне до аліментних зобов'язань 1973 р. // Там же. – С. 680-684.

Конвенція про укладення і визнання дійсності шлюбів 1978 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 14.10.1978р. // Там же. – С. 699-704.

Конвенція про права дитини 1989 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20.11.1989; (Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-XII (789-12) від 27.02.91 р.) // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021

Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення 1993 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 29.05.1993; Международное частное право. Сборник документов. – М.: Изд-во БЕК, 1997. – С. 712-720.

Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах // СНД, Білорусь, Вірменія; Конвенція, Міжнародний документ від 22.01.1993 р. // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_009

Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах // СНД; Конвенція, Міжнародний документ від 07.10.2002(Кишинів, 7 жовтня 2002 року) // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_619

Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 13. – Ст. 65.

Сімейний кодекс України // Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 10.01.2002 р. № 2947-III // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Цивільний кодекс України // Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Цивільний процесуальний кодекс України // Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Консульський статут України, затверджений Указом Президента України від 2 квітня 1994 року // Президент України; Указ, Статут від 02.04.1994 р. № 127/94 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/127/94>

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Література:

Ануфриева Л.П. Международное частное право: В 3-х т. Том 2. Особенная часть: Учебник. – М.: Издательство БЕК, 2000. – С. 332-356.

Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – С.325-357.

Гражданское и торговое право капиталистических государств: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Междунар. отношения, 1993. – С.515-530.

Дюжева О.А. Проблемы законодательства о международном усыновлении // Государство и право. – 1995. - №6. – С.40-47.

Звеков В.П. Международное частное право. Курс лекций. – М., 1999. – С.396-409.

Международное частное право: Учебник / Под ред. Г.К.Дмитриевой. – М.: Проспект, 2000. – С.540-556.

Попов А.А. Международное частное право. – Харьков: РА, 1998. – С.137-150.

Скаридов А.С. Международное частное право: Учеб. пособие. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1998. – С.487-523.

Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С.191-227.

Швыдак Н.Г. Международная унификация коллизионных норм семейного права // Право и экономика. – 1995. - №15-16.

Шебанова Н.А. Семейные отношения в международном частном праве. – М., 1995.

ТЕМА 13. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

План

1. Трудові відносини з «іноземним елементом» та джерела їх регулювання.
2. Колізійно-правове регулювання міжнародних трудових відносин.
3. Трудові права громадян України за кордоном.
4. Трудові права іноземців в Україні.
5. Питання соціального забезпечення.

Нормативні акти:

Декларация об использовании научно-технического прогресса в интересах мира и на благо человечества // Международные акты о правах человека. – М.: НОРМА, 2002. – С. 362-364.

Декларация социального прогресса и развития от 11 декабря 1969 г. ГА ООН (Дополнение № 30 (A/7630)) // СССР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. – М.: Международные отношения, 1989.

Европейская социальная хартия // Международные акты о правах человека. – М.: НОРМА, 2002. – С. 601-625.

Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 24. – Ст. 243.

Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р., № 322-VIII // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Конвенція МОП №143 про зловживання в сфері міграції і про забезпечення трудящим-мігрантам рівності можливостей і поводження від 1975 р. // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_163

Конвенція МОП №97 про трудящих-мігрантів від 01.07.1949 // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_159

Международный пакт о экономических, социальных и культурных правах от 16 декабря 1966 года // Международные акты о правах человека. – М.: НОРМА, 2002. – С. 43-52.

Міжнародна конвенція ООН про захист прав трудящих-мігрантів і членів їх сімей. Схвалена Генеральною Асамблеєю ООН в 1990 р. // ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.12.1990; Резолюции и решения, принятые Генеральной Ассамблеей на 45-й сессии. – Нью-Йорк: ООН. – Т.1. – С. 355-372.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок переведення пенсій громадянам, які виїхали на постійне проживання до інших країн» від 6 квітня 1993 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1996. – № 4. – С. 296-297.

Рекомендація МОП №122 про політику у сфері зайнятості // Там же.

Рекомендація МОП №169 про політику у сфері зайнятості (додаткові положення) // Там же.

Рекомендація МОП №86 про трудящих-мігрантів // Там же.

Угода про взаємне визнання прав на відшкодування шкоди, заподіяної працівникам каліцтвом, професійним захворюванням або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаними з виконанням ними трудових обов'язків 1994 р. // СНД; Угода, Міжнародний документ від 09.09.1994; Урядовий кур'єр. – 1994. – 3 грудня.